USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **PRIMOSSA a. s.**, IČ 602 81 600, se sídlem Kozí 914/9, Praha 1, zast. Mgr. Jiřím Hoňkem, advokátem se sídlem Senovážné náměstí 23, Praha 1, proti žalovanému: **Finanční ředitelství pro hl. m. Prahu**, se sídlem Štěpánská 28, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 7. 2006, č. j. FŘ-10503/13/06, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2009, č. j. 8 Ca 276/2006 - 104, o námitce podjatosti vznesené žalobcem vůči soudcům Nejvyššího správního soudu JUDr. Radanu Malíkovi, JUDr. Barbaře Pořízkové a Mgr. Daniele Zemanové,

takto:

Soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík, JUDr. Barbara Pořízková a Mgr. Daniela Zemanová **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 Afs 69/2009.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku městského soudu, kterým byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti uvedenému rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání proti platebnímu výměru na daň z přidané hodnoty za měsíc listopad 2004 ze dne 27. 10. 2005, č. j. 250465/05/001511/4917. Rozhodnutí finančních orgánů i městského soudu vycházela z toho, že nebylo prokázáno, že žalobce přijal zdanitelné plnění od plátce, který je deklarován předloženými fakturami jako dodavatel, a že žalobce plnění přijal v předmětu a v rozsahu uvedeném na těchto fakturách.

Návrhem podaným v zákonné lhůtě uplatnil stěžovatel námitku podjatosti vůči ve výroku uvedeným soudcům Nejvyššího správního soudu. Důvod podjatosti pak spatřuje

v tom, že tito soudci rozhodovali již v několika obdobných věcech, v nichž byl stěžovatel účastníkem. Jejich postup ve věci 9 Afs 73/2008 byl pak podle názoru stěžovatele natolik vybočující ze standardů nezávislého, etického a profesionálního výkonu justice, že to stěžovatele vedlo k podání stížnosti na postup těchto soudců (tvořících devátý senát Nejvyššího správního soudu) k předsedovi tohoto soudu. V této stížnosti bylo mj. uvedeno, že se senát neřídí snahou aplikovat právo, ale spíše hájit fiskální zájmy státu. Dále je zde vysloven názor, že zcela bezprecedentní obrat v právním hodnocení identických kauz tímto senátem byl způsoben tím, že si soudci pozdě uvědomili dopady svého rozhodování na státní rozpočet, a proto změnili judikaturu, aby omezili negativní dopady na fiskální oblast. Ve stížnosti bylo také vysloveno přesvědčení, že senát jednal pod vlivem koordinační schůzky Ministerstva financí určené ke sjednocování rozhodovací praxe státních orgánů v takovýchto případech, konané pod konspiračním názvem „Zlato“. Stěžovatel tedy členy devátého senátu obvinil ze závažných profesních i osobních selhání, zejména ze stranění jednomu z účastníků řízení a ze závislého a účelového rozhodování sporů.

Skutečnost, že předseda Nejvyššího správního soudu neshledal podanou stížnost důvodnou, na věci nic nemění. K vyloučení soudce totiž postačuje kvalifikované podezření (potencionalita) o jeho podjatosti, které zde dáno je. Stěžovatel tak důvody podjatosti mnohem více než ve skutečnosti, že je rozhodováno dle fiskálních zájmů státu, spatřuje právě v tom, že si na členy devátého senátu stěžoval a obvinil je z pochybení. Proto jmenovaní soudci chovají ke stěžovateli jistě negativní osobní postoj. Pocit křivdy vyvolaný v soudcích stěžovatelem by byl zajisté lidsky pochopitelný a očekávatelný, nicméně soudní rozhodování nemůže být zatíženo pochybnostmi o postranních či podvědomých motivech a pocitech jednotlivých soudců.

Ve svém vyjádření k podané námitce podjatosti všichni jmenovaní soudci uvedli, že nemají žádný vztah k účastníkům řízení, k jejich zástupcům ani k projednávané věci. Podjatí se necítí.

Při posouzení důvodnosti námitky podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“), podle kterého jsou soudci *vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce však nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.* Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. *účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.*

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci

s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Podjatost soudce také zasahuje do principu nezávislosti soudce. Institut soudce vychází z premisy nezaujatosti a nestrannosti a jako takový tvoří pilíř demokratické společnosti. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

Jde-li o důvody uvedené v první větě § 8 odst. 1 s. ř. s., tak je třeba uvést, že poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, tedy zejména v případech, kdy by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Vyloučen by byl také soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, vztahem srdečně přátelským (či naopak vzájemně nepřátelským), může jít také o vztah ekonomické závislosti. V nastalém případě stěžovatel namítá, že poměr mezi ním a rozhodujícími soudci vznikl skutečností, že na členy devátého senátu podal stížnost k předsedovi Nejvyššího správního soudu. K tomu je ovšem třeba říci, že soudce v demokratickém právním státě musí být připraven na situace, že jedna ze stran sporu nebude s jeho výsledkem spokojena. Soudce musí být přichystán na to, že jeho rozhodnutí může být kritizováno, může být proti němu podán opravný prostředek apod. Stejně tak na postup soudců v projednávané věci může být podána stížnost, jak to koneckonců učinil stěžovatel. Tyto prostředky slouží ke kontrole soudní moci, soudci je musí respektovat a vnímat je v rovině profesionální, nikoliv osobní. Pokud by byl důvod podjatosti dán pokaždé, když by některý z účastníků řízení podal na postup soudců stížnost (byť velmi ofenzivní, jak tomu bylo v nyní souzené věci), pak by této skutečnosti mohlo být účastníky účelově zneužíváno k vylučování soudců, kteří se jim z jakéhokoliv důvodu nelíbí či nehodí. Takový postup by ale v konečném důsledku znamenal zásah do práva na zákonného soudce a rovněž by mohl znamenat nekonečné zacyklení soudního řízení (to v situaci, kdyby některý z účastníků své stížnosti plné dehonestujících invektiv podával na nové soudce stále dokola). Na podporu těchto tvrzení lze uvést i příklad z rozhodovací praxe zdejšího soudu. Ve věci završené rozhodnutím ze dne 14. 7. 2009, č. j. Nao 36/2009 - 49 (dostupné na www.nssoud.cz), nebyl bez dalšího shledán důvod pro vyloučení soudců ani tehdy, když účastník řízení podal na rozhodující soudce podnět k prošetření trestného činu.

Stěžovatel sám zjevně podal námitku podjatosti ve smyslu § 8 odst. 5 s. ř. s. kvůli tomu, že byla na soudce podána stížnost pro neprofesionální chování, nikoliv kvůli namítanému neprofesionálnímu chování samému. Důkazy ani indicie, že jsou soudci zapojeni do konspirace, stěžovatel ve své námitce nepodává a soudu ani jinak nejsou známy. V takové situaci nemá pak soud co hodnotit.

Jde-li o důvody uvedené v druhé větě § 8 odst. 1 s. ř. s (tj. vyloučení soudce z důvodu jeho podílu na předchozím soudním řízení), pak smysl a účel tohoto ustanovení spočívá ve vyjádření principu instanční oddělenosti řízení před jednotlivými funkčně příslušnými soudy jako záruky vnitřní nezávislosti soudní soustavy, a tím i práva každého

na spravedlivý proces. S ohledem na specifika správního soudnictví je nutno pojem *„předchozí soudní řízení“* interpretovat tak, že tutéž věc nemůže u krajského soudu a poté u Nejvyššího správního soudu projednávat a rozhodovat stejný soudce. V daném případě ovšem v řízení před Městským soudem v Praze rozhodoval senát ve složení JUDr. Slavomír Novák, JUDr. Hana Pipková a JUDr. Marcela Rousková, zatímco před Nejvyšším správním soudem má rozhodovat senát ve složení JUDr. Radan Malík, JUDr. Barbara Pořízková a Mgr. Daniela Zemanová, takže o takový případ evidentně nejde. Stěžovatel také nenamítá, že by se jmenovaní soudci jakkoliv podíleli na vydání rozhodnutí před správním orgánem.

Pokud by stěžovatel brojil proti tomu, že devátý senát již několik předchozích věcí, jichž byl stěžovatel účastníkem, rozhodoval, pak je třeba poukázat na § 8 odst. 1 s. ř. s., kde je výslovně uvedeno, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Stálá je ve výše uvedeném směru i judikatura zdejšího soudu. Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, publ. pod č. 53/2004 Sb. NSS, podíl soudce na rozhodování v *„předchozím soudním řízení“* ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s., který zakládá důvod pro jeho vyloučení, se týká rozhodování ve stejné věci u soudu nižšího stupně; *„předchozím soudním řízením“* není řízení v jiné soudní věci, byť by se i týkala týchž účastníků. Obdobné jsou i právní závěry plynoucí z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 9. 2004, č. j. Nao 13/2004 - 54, publ. pod č. 433/2005 Sb. NSS.

Ze všech shora uvedených důvodů rozhodl Nejvyšší správní soud tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. srpna 2009

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně
senátu